

**МЕЖДУНАРОДЕН ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА МАЛЦИНСТВОТА И
КУЛТУРНИТЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ (ИМИР)**

ГАГАУЗИТЕ В МОЛДОВА

ЕВГЕНИЯ ИВАНОВА

2004

София 1303, ул. Антим Първи № 55, тел: (+3592) 8323112; факс: 9310-583;
e-mail: minority@imir-bg.org; <http://www.imir-bg.org>

Гагаузите в Молдова

Теренно прочуване 22-29 септември 2004

Градове : Комрат, Чадър-Лунга

Села: Бешалма, Дезгинджи, Копчак, Твърдица

Преброяване 1989:

Гагаузи: 175 000 в Южна Бесарабият които - 150 000 в Молдова, 25 000 - в Измаил, Одеска област

Българи 320 000 в Южна Бесарабият които - 80 000 в Молдова, 240 000 - в Измаил, Одеска област (Serebrian:31)

1. Версии за произход - категорично тюркски

Колебания - севернотюркски или малоазийски. Варираят според политическите пристрастия към Русия или към Турция.

Изследвания:

М. Губопло (най-яростният привърженик на "руската" версия за Севера):

Трипласта

- Буджак като икономна територия на западния клон на куманите (половецките къпчази, придонавскиловци). Погребенията (кургани) - началото на XI в. В началото на XII в. - племенниобединения велики ханове. Приематестническиясисъсташеченемиториюгузи. Същонагайснитатаризлатнатаорда-сливанемеждутатарикъпчази. ВторатаполовинанаXIIIв.-усданеиприеманенахристиянството католицизъм в Унгария, преходлавие на Балканите.
- Балканите - преходенитеполовецкикъпчазиплюсгузисетджуки.
- Буджак - формираненаетносаследпреходението през 1812.

Л. Покровская Огузите като гузи. Държава Гузия. Страната/племенето (X) Канга в СреднаАзия. Канга-гузиЧастоттяхприемаислямасеназоваватуркмени. Неприемлитеислямасеизселватзаеднос печенегите към приерноморските степи - гранично население на Византия.

Привърженик на "турската" версия Д. Танакоглуиса телпочийтороман "Дългия керван" всеощеизучаваисторията на гагаузите.

"До 1992 Танаслу изкарваше гагаузите азърбейджанци. След това - турци." (Захари Язаджи, българин, уредник на музея в Твърдица)

"Народни" (понякога привиждащи с екато "научни") версии:

Гьок (сини)-огузи, ак (бепи)-огузи хак (сински)огузи...

Най-разпространена е версията за "хак-огузите".

Интервю с Анастасия Толмачуредник на музея в Копчак, която възмутено отхвърля версиите за произхода на т. нар. гагаузи, знаейки макар че "Сургуچی" знае.

Въпрос за "хасългагаузи" - другото име на приморските гагаузи в България.

"Когато дошли в Бужак, се наричали "хак-огузи", но руският чиновник не разбрал и ги записал "гагаузи". Иначе огузи има и друг племенен - не само "хак-огузи"."

Въпрос: "А тези в България? Тях никакви чиновници не ги е бъркал. Те защо се наричат гагаузи?"

"Между 1923 и 1940, когато било румънско, имало е миграция тук към Добруджа. И тогава нашите тук гагаузи на чилии българските на име то. През 1940, когато дошла съветската власт, тя призовавала - който иска да се върне. Някои се върнали, други останали в България - вече като гогови гагаузи. И така: дошли хак-огузи, останали гагаузи се върнали като гагаузи. Имаме там, в Толбухински район. Идвали са Смятат се за български"

"Кореници са от турци. И тук имало турци, оставили много скривалища. Не знае много с мен - от делна родина, но има много бракове турците..." (Иван Карабаш, Копчак)

"Произхождат от огузите и таджиките, които имат като нашия език. Избягали сме, защото не сме приели исляма. В Таджикистан има гагаузи-мюсюлмани." (Иван Киряков, Дезгинджи-Комрат)

2. Религия

Находана повече тоселасепоставят кръстовете пазители. Трябва да се поставят от четирите страни с ето. Практиката по-разпросто на невагагаузите, отколкото в българските села.

Кладенци - свети места. Над всички са издигнати бели кули (твърде прилични на турбета) с кръстовете. Над кладенеца центъра на Чадър Лунга (точно до паметника на Ленин) е издигната малка черква.

Практиката продължава в румънската Молдова (до р. Сирет), но във Влахия обожествяването на кладенците намалява.

Жените в Копчак казват, че носят икони и се молят на кладенците, а Анастасия Толмачуредник на музея - настоява, че светите места са само църквата и гробищата.

(Проблемът с "учените посредници" беше най-големият проблем във всички села. В повече тоселувиуредниците на музеите към които всички информатори ме пращаха трябва да ми служат като преводачи. Възможно е заради тях да съм изпуснал важни подробности.)

Свети Георги=Хъдърлез.

Свети Димитър=Касъм.

В Гаузия - официални празници - неработни дни.

“Идва от турския език. Но у турците това са народни празници, а у нас - религиозни. Дошли са още от България.” - единодушно отговаря “учените”, и недотам “учените” информатори.

Проблемът език/религия е поставен най-основно с аматарски религиозно терминология на гагаузите където “бог” е “аллах” с ветците - “айос” с ветците - “айофоба” и т.н. След 1907, когато Молдова никъде бил преведена гагаузки, в черквите че еслужина роден език. Преди това еслужило на руски или на румънски.

В Бешалама, на пример, Пьотр Капсъз - грамотен селянин - четял “караманли” в църквата и гагаузите рабирали. Иначе - на руски или на румънски - не разбирали нищо... (Людмила Каранюбан)

Интервю с Анастасия Толмач, Копчак:

“Всички сме езичници!”

Въпрос: “Какво значи “евлия”?”

“Не съм чувала тази дума. А, чакайте, сигурно е Пророк Илия - Илияс при мюсюлманите. Може би “евлия” идва от Илия. Пророк Илия първо бил мюсюлманин, а после станал християнин.”

Въпрос: “Кога е съществувал събор?”

“На Успение Богородично (името на черквата) тогава има литургия, курбан, накрая - пехляни.”

Въпрос: “Продават ли съществено на курбанното животно?”

“Няма продавана вътрешно съществено (възмутено) Това е мюсюлманско!” (Една от присъствалите жени подхвърля, че някога имало, но “учената” по съдничка я съмря.)

Въпрос: “Кога правите Ямурдува?”

“Ямурдува се прави през пролетта, на границата между две села, при кладенец. Винаги завалява. Това е “малко освячаване на водата”. Големото е на Богоявление.”

Въпрос: “Казват ли “амин” с дланите нагоре?”

“Само същественикът има право да моли Бога с дланите нагоре, ние - не. За нас е казано “с твоим изправени като същ”.

3. Идентичност

Етническата идентичност като цел се търси по-скоро в Преселението, отколкото в Прохода. В този смисъл за нея може да се говори като за териториална - Бужака то “родина приема” всичко вече съвместно (и в научните теории - вж. Губоло) към “прародина”. В това отношение протичат и други интегративни трансформации, които все повече отдалечават българските гагаузи от “прародина” България, с поменаване най-често като “Балкански полуостров”. Същинската им, политическа идентичност е увъчана със създаването през 1994 на Автономното териториално образувание Гагауз-йери “АТО-Гагузия” в рамките на Молдова. Стремелът за “сливане” или “напасване” между “прародина”, “родина на приема” и “сегашната държава” е възможно (но - малко вероятно) да роди в бъдеще държава творческия процес. Така или иначе,

самочувствието на политическата нация, придобито след 1994, да ва основа на мнозина (във всички социални групи) да се мислят като "притежатели" на "родината - майка". Често се правят сравнения между България - "родина-майката" без арабските българи и Гагаузия - "родина-майката" за всички гагаузи (за тези от България - включително).

"Както българите адекватно България, така и ние адекватно малко "АТО" да ни избави от всякакви иги." (Анастасия Толмач, уредник на музей Копчак, активистка на движението за автономия, получила награда...)

"Българската държава не е позволила на гагаузите да се развият като самостоятелни..." (Людмила Карачобан, директор на музея в Бешалма)

4. Преселение то

1812 - територията между Прути Днес търмина ва към Русия която започва заселването на почти пустите земи на Буджак: молдавци, българи, гагаузи, немци, руснаци украинци. Също: гърци, албанци, поляци, швейцарци. Дотогава - предимно татари.

"Стари българи" - заселени от края на XVIII век до 1806.

"Нови българи" - 1806-1812. (екозони, официални етнически названия за гагаузите в руските регистри до сръбската дата на XIX в.)

Гагаузите селят в татари с киевляци, а след диселването татари те стават "сърби жители". (Маруневич 1980:16-17)

"Понякога ни обижда т, когато говорят за типа хора, които селят революционери или бедняци. По-вече - бедняци... Значи, елитът оста на в България..." (Людмила Карачобан)

5. Основаване на селищата

Приморска гагаузи

Вулканци - преселници от Балчик, 1806.

В района: Гагаузи 30,8%, молдавци 49,7%, украинци 7,5%. (Dron 2001:328)

Комрат - преселници от Каварна Варна. Също - Шумени. (И българи от Стар азгора) 1811

Версия за селищно име - от коня на бея - "комур-ат". (Dron 2001:330)

В района: Гагаузи 55%, молдавци 29,2%, българи 5,6%. (Dron 2001:328)

Бешалма - преселници от Гяур Суютчук (Българево), 1814

Версия за селищно име - легенда - от петте ябълки до кладенеца Татар пълнар, около който възникнало селото Вьщност - от рода Бешалма, ногайсни татари от Добруджа с родоубелег ябълка. (Dron 2001:331)

Бешалма фокусира интересами по няколко причини:

- Заради паралела с Българево, където бях работила;
- Заради интереса "откривателяна гагаузите В.Мошков, прекарал в края на XIX в. 7 месеца в селото;
- Заради първия му зейна гагаузите създадени почти легендарния Д. Карачобан.

Дмитрий Карачоба (1933-1986) е нещо като емблема на късния гагаузки ренесанс: едновременно селянин и поет, художник, кинематографист, етнограф, свързан лично с почти целия съветски художествен елит... Създа му зея (на истината - впечатляващ дорина фонана остана литедома култури", на цвжани във всжо село) през 1966.

Разговарям с дъщеря му Людмила - директорна му зея, за която исторически на гагаузката аултурна лична съдба. (По-късно помага мамина сестра с тво да чис тика ревица - в една чу довищноза пуснага селска жъща с теле, гьски и всинки остана лиа трибути на селскотос топанство) В началото на разговор аучасват и няколко баби, излизащи от черквата.

Версията на Людмила Карачобан за произхода на гагаузите е от кангагузите (по Покровская). Бабите обаче твърдят, че са **дошли от Крим, заселени от турците. Били са момъже. Пра-пра-праи пр. бабата на една от тях се крила в курица, дори там родила...**

В селото до днес все още с твув фамилия **Кримова, основана от Стоян с турско бащино име**. Обещават ми родословно тодърво.

Людмила Карачоба все являва, че са били са момъже, а после дошли жените и децата, както и други - цели сестра с тва селени били преди осаналите селла - още през 1791. (Курогла намерил църковни книги или списъци на колонистите с неофициални данни - легендата за тези списъци почти изравне насостаните легенди за заселването).

"Заселвали и турците, и русите..."

Според Людмила - турците ги разселва ликогато вече били приели пръво славяно. Бабите не знаят. А русите ги разселва либо границата, защото сатюркоезични...

През цялото време Людмила говори за различни **родове**. Така, в Къпчака живели **род** Къпчаки, а тук - **род** Ногайци. Хората са различни - по антропология, по говор, по менталитет - защото са от различни **родове** (Предпочита "род" плед "племе").

Дезгинджи - преселици от Кестрич (Вица), 1812

Версия за селищно име - от "дезгиндже" - военна игра у татари (Dron 2001:333)

Никой не знае откъде са дошли.

Имало с таярост - Есикъй, в което живеели после дните тайци. (Иван Киряков)

Гагаузи от вътрешността

Чадър-лунга - преселници от Добрин и Добричко.

В района на Гагаузи 53,7%, молдовани 5%, българи 29,8%, руси 6%. (Dron 2001:328)

Основа на отсвещените в харикир, преселници в Шабла, основно положник на почти библиейски род от свещеници. Един от наследниците му - протойерей Михаил Чакир - е емблематична фигура не само за гагаузкото възрождение, но и за вписването на молдовците в руската действителност от началото на ХХ в. Започнал да превежда и издава на **молдовски език** учебници и речници: гагаузки-румански и руско-молдовски. През 1907 превел Молитвенника на гагаузки. Сравява то с Кирил и Методий. (Булар 2003:31)

Очевидно, ролята му на истинна е значителна, защото и мнозинството от българите, с които разговарях мейнстримират произходът му да е български...

Копчак (Предишно име - Татар къпчак), преселници от Девня.

Интервю с Анастасия Томач, уредник в музея:

“Заселването е през 1791 - според един документ (не го поканя, но с това дума за някаква “регистър” като че ли църковен, каквито е двали е имало). Там са сменени 9 семейства. А според официалния архив - през 1812.

Идват от Девня (не по памет, а според Енциклопедия България, т.V).

Легенда: Били 28 талиги. Установили се в м. Саръяр. Презно щаволовете открили водата - изворите - и те се преместилина сегашното място. Изворите били границата между татари и гагаузи”

Въпрос: “Има ли съвместен близък, което тогава е наричано при името “Гяур къпчак” или нещо по-друго?”

“До 1812 били две села - Татар къпчак и Ташлък. В Татар къпчак живеели татари, а в Ташлък - гагаузи. Чак, когато татари напуснали, станало едно село.

И в Комрат има Къпчак баир.

Тук татари били ногайски. Те са назовавали село тога татар къпчак. По-дома на културата има техни гробища.”

Въпрос: “Знаят ли селимената на родовете-основатели?”

“Всички родове дошли от Балканите с праяриците си: Табунци били животновъди, Чавдари - земедельци, Гагдарджи музиканти. Свирили на зурни.”

(Род Гагдарджиотбелзан в българското читалище като български и в Тараклия...)

Само една информаторка родво име Караманска общава не дядо й разказвал, че дошли от Девня.

Никой друг не знае къде са дошли...

Това е повсеместно - “учениците четат Енциклопедия България, а останилите нямат памет...”

6. Различия

Времето беше прекалено малко, за да хвана детайли, които да ми дадат осъзнание за някаква типология на селищата така те горично тобщо мене ние беше, че **различията**, макар от дълнитехарактеристиката бяха твърде разнопосочни по някога - взаимно изключващи се. Смътно се очертава разграничение между районите на Комрат и Чадър-лунга - от една страна - и Вулканеши - от друга. Района на Вулканеши, за съжаление, не посъхмем...

“Всички села се различават: езиково, антропологически, хактерологически. В Бешалма има много лемиочи, в Конгасас височина, в Чадър-Лунга с буйна кръв... Езикът във Вулканеши по-близо до турския, а хората са по-интелигентни - фини, по-отворени и по-умерени, отколкото в Чадър-Лунга или в Комрат. Но в Чешмекой Етулия (района на Вулканеши) говорят по-чиста наса във Вулканеши - по-меко. Въобще, Комрат и Чадър-Лунга са от една страна, а Вулканеши - от друга.” (Людмила Карацбан, Бешалма, между Комратски и Чадър-лунгски райони)

“Комрат, Чадър-лунга и Томайса най-старите селища. Осъзнавателите са осъзнавани при Екатерина.

В Чадър-лунга хората са по-заговорни потайни. Крият, а ко са бога ти. А в Комрат се хвалят с богатството си

В Чадър-лунга са по-работорливи за щото колкото ват българите. За това повече обработват земя. Иначе гагаузите са по-често с юто въдци.

В района на Вулканеши има тикавска жилка - без трашнирешите лни. А в Чокмайдан - и войнствени.

В Бешалма и Томайса миролюбиви, приевливи, по здравяват в Комрат. Дезгинджи - не.” (Счето водите лявкметсво тона Дезгинджи, Комратски район)

“От Бешалма же ни не вземаме!” (Елена Кирякова Дезгинджи, Комратски район)

7. Отношения с другите

- Българи и България

Теза на Иван Грек за конфликт между българи и гагаузи - заплаха от “боснификация” на Южна Молдова:

През 1989-1990, когато се за мисля Гагаузиери (с помощта на Москва) гагаузките организации пледират за автономия, която включва и българите, без да ги пита т. Българите гласуват против автономията. Напрежението е раздухано от политиките и медиите в Молдова, които противопоставят гагаузи и българи в интересна някоя “трети”. Може да се очаква, че

влас тите в Комра тче пр е дизвика те тниче с копрочис тване на Га га у Зйери от българ и. (Grek:50-52)

Моите впе ча тле ния,ма ка р твър де бе гли, не по твър жда ва топас енията - нито за “бос низа ция”, нито за “етниче с ко про чис тва не”. На про тив - отношенията ме ждуга га у зии българ ис ас гокойни и по -с ко р друже лобни - в по ве че то с оциа лнивива . Ср е дняко и от га га у зите про лича ва повишено с амочувс твие, а с ре дняко и от българ ите- за та е ноне до во лс тво т **чис то админис тра тивните** мъчно тии - сле дс твиена га га у зка та авто но мия и обос о бва него на българ с кия нкла вив не й нитегра ници.Стру вами се ,че това до голяма сте пен за вис и от възраста , кръга на инт е рес ите и с оциа лния с та тус .Ср е дняко и от по -възра с тните българ ис тра дицио нни наглас и личи отно ше ние на пре възходс тво- в етниче ски с мис ъл. (Допус ка м,че - ако го има - не га тивно о тно ше ние от с тра на на га гаузите нямаше как да бъде про явено пред мене)

Що се о тна с ядо о тношение то към България- га гаузите ма с о воприе ма т българ с ю гра жда нс во , за да мо га тпо -ле с но два ту ва тв чу жбина Един от най-чес тите въпрос ипри с реща беше: “До ко а вашите ще да ват пас горти”?

Дис кус ия в Униве рс итета в Комра т, 27 с ептември 2004:

Степан Бу ляр , пис а теле фолкло р ис т:Целта на пра вите лс тво т(на Народния фр онт - нацио на лис тиче с ките ре ди,це лящи о бе дине ние с Румъния) беше да ра збият гагаузко-българ с ко с с ърудничес тво. На рефе ренду ма с а моВа ля-пе р же йпа с у ва обща авто но мияа Твър дицаи Кор тен бях а против. В Та ра клияс е на мес их авла с тите - подме них а лидерите, нас тр өени към с ърудничес тво с нас .

Михаил Гу бо гло акаде мик:Едно е да че те шс тихове, дру го- да ра збир а ш от икономика. Ние рабо тихме с бизнес мените , а те ги подмениха...

“Редовите” ре с по нднти:

- “За що Тър го вс ка та аята е в Чадър -лу нгѐ - За щото има българ и...Е, толерантно с т.. Ше фът Па ша лъни ка зва :“Докато с ъмаз, за ва с ще има х лѐб”. В СССР Ча дър -лу нгѐ бе ше на тре то мяс то в ре пу блика та с лѐд Кишинеу и Тира с гол, преди Комрат.

Чадър лунга е нео фициа лна та с то лица .Отно ше нията с Ко мра тс а ка то Мос ява/Пете рбург...” (Ро дио н Пе тко в, 48 г., Чадър лу нга , с четоводител, българ ин)

“Онзи га га у зию т Копчак ни пра вивс инките мр ъс о тии.”(За х а р ѝза джи, 70 г., Твърдица, уредник на музея, българ ин)

“Гагаузите са ги учили на тур с кюще в България. Българи ли са турци ли са..

Нашето мяс то не го за лива вода, а гага у зие ги да ви... Мно го зе мя има т, ама не им се ра бо ти.Про да ва х ѝе мята , а ние я ку гува х ме”. (То др Желяпо в 73 г., Твърдица ,българ ин)

“Допреди 20 години в Кирсово (единственото смесено село, с много смесени бракове) гагаузите българите се биеха около кладенеца (в реда на селото-границата) за що то закачат де вой китена “другите”. (Анна Нягова, 36 г., преподала татуни в Комрат с месен бр ак - кладенецът бил на дядо й - гагаузина).

- Турци и Турция

Отново - теза на Грек: Средгагаузите се формират про-турски у пирова, която - макарлише на оторганизацията малобройна има влияние. Турция открива училища с преподавателна турски английскив Чадър-лунга, Комрат, Вулканеци. Формира на про-турския интелигенция с редагаузите. (Grek:49)

Традиционното ниво, на което Турция е идентифицирано, все още има силно влияние в отрята телните глаголови езика е динични с лувна приемана исляма, но беше цитиран с а моедин конкретен пример - извесен ху докник, чие то по ведение с е приема по-с ко р ка то екзотично. Би могло да се каже, че отношението към **турците** е по-с короегативно (поне така се декларира) а отношението към **Турция** се определят инвестициите. В момента немалки турски инвестиции се влагат в провката на градските водопроводи. Бизнес-средите имат оживени контакти с колегите си от Турция, но това не ми се сториобогрено етнически...

Турският лице й в Чадър-лунга дето се е бу ча ва **50 момчета**, е на краяна града и не изглежда с бено оживен.

Едва ли би могло да се говори за турския амосъзнание, макар че един подслушан на хотелската рецепция разговор беше върде интересното отношение:

Гагаузката на хотелската рецепция към колежката си българка:

“Ето че дойдох аз “ваши” (ние). Сега и ти се радвашка то мене, кога то дойдат “наши” (за гостите от Турция).”

“Учената” Ана с та с ия Толмач му зе яв Копча к ка театрично отрича всяква връзка с турците- “С турците- никога!” А малко по-на татъв разговора си с по мняс у милениека кпрезвотра татоловинана XX век двали “же ни х ют Таджикистан и Туркмения да у хажваташите момичета”... Тя пък няма нищо против **тюрките**, с амо против **Турция**.

- Руснаци и Русия

Руската идентично с ка те го рично е приема като втора (в немалко с луча и и като първа) от гагаузите. Въпреки опияненето от автотомията, русификацията е навлязла изключително дълбоко - осособен редрадско то насение. Не с а малко се мейс тва твотитоговорятна руски вкъщи. В с емейството на Иван Киряков (бизнесмен Комрат) двама тародите лиса гагаузи, но децата не знаят езика.

От 14 програми по кабела са мо2 са на молдовски Дори "Дискавър" е пръв ежда на руски. Същото е и в Кишинев, но там има една програма на френски.

Любовта към Русия и СССР е традиционна и с дълбоки корени. Русия е "приела" още в началото на XIX в. и им е "дала" всичко: земя (по същото време самитеруски е ляннияма тземя, както знае м), училища, възможно е да слушат в ангелитона роденезик... По слепък СССР ги е отървалот румънците и им е "дал" азбука и "домове на културата"...

"До 1946 бяхме неграмотни Русияни да де офразо ва ни" - казва Ирина, клис арка в черквата на Копчак. Иска да направи менза всички руски учители в село. Идеята се поема от зам.мета Ольга Гайдарджията майка била именно такава учителка. Омъжила се за баща й - гагаузиют извесния музикант и род...

Грамотността дошла заедно с глад. Почти всички информатори на достагъчна възраст, за да са го преживели - споделят, че това е най-кошмарният им спомен. И все още тогава не свързват глад със СССР - той е "от Бога, с ъдба, наказание"...

Единственият, който "призна", че гладът е от руснаците, беше Тодор Желяпов българинот Твърдица. Той беше и единственият който томра зе ше комунизма и харесваше румънците...

Иначе всички главни лица се казват "Ленин", а паметниците на вождас тят непокътна ти навсякъде...

Нос талгията по "с ъветс юто" има, рабирасе и с оциален аспект:

"При СССР беше по-хубаво. Всичко струвашкопейки." - е масовото сравнение между "преди" и "сега".

Всъщност, основи протекли и за гагаузи за българите (макар да не го принават откровено) е зиков. Руският зик, прогласява официално като "път за адатация към световната култура" (подозираният за руският академик Губогло на рече това "деинфантилизация на гагаузкото самознание"), е всъщност езикът за общуване **вътре** в страната. Наистина, молдовско ление учи молдовски (за "вътре") и английски (за "навън"), но малцина и от 30-годишните гагаузиговорят официално език на държавата, в която живеят. Колежката етнографка (та м "етнология" е още мръснадума) Диана Николова от **Молдовска та** каде мияна на уите в Кишинев за щитила дисертацията и в Москва защото в Кишинев я кара ли да я преведе на молдовски..

Последната книга (още в ръкопис) на академик Губогло която проследява етномобилизационните процеси при гагаузите в 50-те години на XX век, така се и нарича - "Именен език"... (Става дума за руския, а не - за гагаузкия език...)

- Молдовците и Молдова

Ако съществува потенциален конфликт на гагаузите с някое друго то е с официалната държава навластис доминиращия етнос. Рабирасе, след падането от власт на цинцистите. На родния фронт отмирането на мерките за обединение на Русия, за плахат конфликт е до голяма

степен ту шир а на Га га у зите (във вс инки с о циа лни нива) с а ,общо взе то , доволни от авто номията с и ма кар ча ст от инте лиге нцията и бизнес - с редите да твър ди, че юр идиче с ка тѐ а мкана с та ту та им е вс еоще твър де недо дя лана. Име нно у тези про с ло й к (с ъв с е мло д с у р динка поне пред ме не) с е про кра два ме чта ние то ва о тде лна ре публика Га га у зия - в ра мките на Мо лдо вс кафе де ра ция (с ъсили без Транс нис трия, ко ято те пре дпо чита т да наричат При дне с ровие).

Споменът за “най-с тра шното вре ме” - ру мънс ка твлас т (а не - гладът!) - е пре да ден и на мла дите поко ления, ко ито изпитва т по чти мис тичен у жа со т обединение с Ру мъния. Ина че ,към мо лдо вците и Мо лдрва с е о тна с яка то към не избе жно то зло - с при мирие ние .. (При възхва ляването на Мих аил Ча кир, на приме р , нико й от инфо рма то ритене с го мена а ктивна та му дей нос тка то **молдовски** прос ве ител...)

Ще за вър шас фина лна та фр а за от дис ку с ията **Ко мра тс ки** у ниве р с ите т, по с втена на с го мена та та книга на ака де мика Губо ло :

“Молдо вците и при дне с тро вците за по чна х а да ос ъзнава т фак то ра “Га га у зия”.” - ка за с о пра вда нос а мо чу вс твие **Ете р** Па ша лъ, ше ф на Тър говс ю-про мишле на та палата на Га га у зия и пър ви пре дсе да те ля Парла мента на Авто но мията финан с ирал не с а мо дис ку с ията и о бя да към нея, но и с а мо с изс ледва не на почетния ака де мик (за м. ди рек тор на Инс титу та по е тно ло гия и антро по ло гия) **Руса я** та а ка де мия на у ките и ръ ко во ди тел на Це нтър аза изу ча ва не на ме жду на цио на лните от но шения в Мос ко ва).

Евгения Иванова

Га гузки с е лща в Бес а р а бия

Гр адо ве	Брой га га у зи	% от нас е ление то
Комра т	17 438	68
Чадър Лунга	15 367	66
Вулкане щии	11 990	66
Села		
Авдар ма	3 897	95
Баурчи	7 119	97
Бешалма	4 337	98
Бешгъоз	2 998	96
Буджак	1 098	59
Бурла чени	1 090	
Га йда р	3 984	98
Га ра Етулия	312	
Го рни Конгазчик	1 214	72
Джолтай	2 340	98
Долни Ко нгазчик	233	95

Дезгинка	5 461	93
Етулия	2 589	92
Казаклия	6 858	95
Кар баля	466	72
Кир иет-Лунга	2 675	98
Кир с во	3 065	43+бълга ри
Конгаз	10 763	93
Копчак	7 819	94
Котовс юе	737	97
Мир нсе	319	
Нова Етулия	674	97
Светлий	732	27
Софиевка	842	
Томай	4 432	90
Чешмекь ой	4 993	93
Чок-Май дан	4 311	93

Миланов, Е., Дина мика на иде нтично с тта на гага узме в Бе с а р а бия,
www.balder.prohosting.com